Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 18. októbra 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Smernica 76/207/EHS – Rovnosť zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania – Diskriminácia na základe pohlavia – Prijímacie skúšky na policajnú školu členského štátu – Právna úprava tohto členského štátu ukladajúca všetkým uchádzačom, ktorí sa chcú zúčastniť týchto prijímacích skúšok, požiadavku minimálnej telesnej výšky“

Vo veci C-409/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada, Grécko) z 15. júla 2016 a doručený Súdnemu dvoru 22. júla 2016, ktorý súvisí s konaním:

Ypourgos Esoterikon,

Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton

proti

Maria-Eleni Kalliri,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin a E. Regan,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Maria-Eleni Kalliri, v zastúpení: P. Aggelakis, dikigoros,

– grécka vláda, v zastúpení: K. Georgiadis, D. Katopodis a E. Zisi, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Patakia a C. Valero, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

* Jazyk konania: gréčtina.

vyhlásil tento rozsudok

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 76/207/EHS z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky (Ú. v. ES L 39, 1976, s. 40; Mim. vyd. 05/001, s. 187), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/73/ES z 23. septembra 2002 (Ú. v. EÚ L 269, 2002, s. 15; Mim. vyd. 05/004, s. 255, ďalej len „smernica 76/207“), ako aj výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (Ú. v. EÚ L 204, 2006, s. 23).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Ypourgos Esoterikon (minister vnútra, Grécko) a Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton (minister verejného školstva a náboženských záležitostí, Grécko) na jednej strane a pani Mariou-Eleni Kalliriovou na druhej strane, ktorý sa týka žaloby o zrušenie podanej pani Kalliriovou proti správnym aktom prijatým na základe vnútroštátnej právnej úpravy podmieňujúcej účasť uchádzačov na prijímacích skúškach na grécku policajnú školu požiadavkou minimálnej telesnej výšky.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 1 ods. 1 smernice 76/207 stanovuje:

„Účelom tejto smernice je uviesť v členských štátoch do platnosti zásadu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky, ako aj o sociálne zabezpečenie za podmienok uvedených v odseku 2. Táto zásada sa ďalej uvádza len ako ‚zásada rovnakého zaobchádzania‘.“

4 Článok 2 tejto smernice uvádza:

„1. Na účely týchto ustanovení zásada rovnakého zaobchádzania znamená, že neexistuje žiadna diskriminácia akéhokoľvek druhu na základe pohlavia, či už priama alebo nepriama, s odvolaním sa najmä na manželský alebo rodinný stav.

2. Na účely tejto smernice platia tieto definície:

– priama diskriminácia: kde sa s jednou osobou zaobchádza menej priaznivo na základe pohlavia než sa zaobchádzalo alebo by sa zaobchádzalo s inou v porovnateľnej situácii,

– nepriama diskriminácia: kde by zjavne neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax priviedli osoby jedného pohlavia do osobitnej nevýhody v porovnaní s osobami druhého pohlavia, pokiaľ toto ustanovenie, kritérium alebo prax nie sú objektívne zdôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a potrebné,

…“

5 Článok 3 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania znamená, že neexistuje žiadna priama alebo nepriama diskriminácia na základe pohlavia vo verejnom alebo súkromnom sektore vrátane verejných orgánov, v súvislosti:

a) s podmienkami prístupu k zamestnaniu, samostatne zárobkovej činnosti alebo k povolaniu vrátane výberových kritérií a podmienok náboru bez ohľadu na oblasť činnosti a na všetkých úrovniach profesnej hierarchie vrátane postupu v zamestnaní;

…“

Grécke právo

6 Podľa článku 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 2226/1994 o nábore, odbornej príprave a ďalšom vzdelávaní na policajných akadémiách a v sekcii nižších úradníkov akadémie hasičov (FEK A’ 122), zmenenom článkom 12 ods. 1 zákona č. 2713/1999 (FEK A’ 89), neskôr článkom 20 zákona č. 3103/2003 (FEK A’ 23), sa na tieto školy prijímajú muži a ženy. Podľa tohto ustanovenia požiadavky, ktoré sa uplatňujú na uchádzačov a na predbežné výberové skúšky, ktoré musia absolvovať, sú pre obe pohlavia rovnaké.

7 Článok 2 ods. 1 písm. f) prezidentského dekrétu č. 4/1995 o nábore na školy pre policajných úradníkov a príslušníkov policajného zboru systémom všeobecných prijímacích skúšok (FEK A’ 1), zmenený článkom 1 ods. 1 prezidentského dekrétu č. 90/2003 (FEK A’ 82), stanovuje, že civilní uchádzači, muži a ženy, o štúdium na školách pre policajných úradníkov a na policajných akadémiách musia mať minimálnu výšku 1,70 m bez topánok.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

8 V súlade s ustanoveniami prezidentského dekrétu č. 4/1995, zmenenými ustanoveniami prezidentského dekrétu č. 90/2003, bolo rozhodnutím náčelníka gréckej polície uverejnené oznámenie o vyhlásení prijímacích skúšok na zápis do škôl pre policajných úradníkov a príslušníkov gréckeho policajného zboru na akademický rok 2007/2008.

9 Podľa ustanovenia II.6 tohto oznámenia o vyhlásení prijímacích skúšok museli uchádzači o tieto prijímacie skúšky mať výšku najmenej 1,70 m bez topánok.

10 Pani Kalliriová predložila žiadosť o účasť na uvedených prijímacích skúškach, spolu s požadovanými sprievodnými dokumentmi, na policajné oddelenie vo Vrachati (Grécko), ktoré jej tieto dokumenty vrátilo z dôvodu, že nemá minimálnu telesnú výšku 1,70 m požadovanú podľa článku 2 ods. 1 písm. f) prezidentského dekrétu č. 4/1995, zmeneného článkom 1 ods. 1 prezidentského dekrétu č. 90/2003, keďže meria iba 1,68 m.

11 Na základe tohto rozhodnutia o vrátení zo strany policajného oddelenia vo Vrachati zamietla správa povoliť pani Kalliriovej zúčastniť sa na dotknutých skúškach.

12 Pani Kalliriová toto zamietnutie napadla na Dioikitiko Efeteio Athinon (Odvolací správny súd Atény, Grécko), ktorý jej odvolaniu vyhovel s tým, že rozhodol, že článok 2 ods. 1 písm. f) prezidentského dekrétu č. 4/1995, zmenený článkom 1 ods. 1 prezidentského dekrétu č. 90/2003, je v rozpore s ústavnou zásadou rovnosti pohlaví, a tieto ustanovenia zrušil.

13 Minister vnútra a minister verejného školstva a náboženských záležitostí sa voči tomuto rozhodnutiu Dioikitiko Efeteio Athinon (Odvolací správny súd Atény) odvolali na vnútroštátny súd.

14 Za týchto okolností Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada, Grécko) rozhodla prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je článok 1 ods. 1 prezidentského dekrétu č. 90/2003, ktorým sa zmenil článok 2 ods. 1 prezidentského dekrétu č. 4/1995 a podľa ktorého civilní uchádzači o štúdium na školách pre policajných úradníkov a príslušníkov policajného zboru musia okrem iných požiadaviek ‚mať minimálnu telesnú výšku (muži aj ženy) 1,70 m', v súlade s ustanoveniami smerníc 76/207, 2002/73 a 2006/54, ktoré zakazujú nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky vo verejnom sektore (okrem prípadov, ak je takéto rozdielne zaobchádzanie spôsobené objektívne odôvodnenými faktormi, ktoré sa netýkajú diskriminácie na základe pohlavia a nepresahujú rámec toho, čo je primerané a potrebné na dosiahnutie cieľa sledovaného týmto opatrením)?"

O prejudiciálnej otázke

15 Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či ustanovenia smerníc 76/207 a 2006/54 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava v spore vo veci samej, ktorá podmieňuje účasť uchádzačov na prijímacích skúškach na policajnú školu tohto členského štátu, bez ohľadu na ich pohlavie, požiadavkou minimálnej telesnej výšky 1,70 m.

16 Na úvod treba určiť, či dotknutý spor vo veci samej patrí do pôsobnosti týchto ustanovení.

17 V tejto súvislosti treba uviesť, že tento spor sa týka správnych aktov prijatých počas roka 2007 po predložení žiadosti pani Kalliriovej o účasť na prijímacích skúškach na školy pre policajných úradníkov a príslušníkov gréckeho policajného zboru na akademický rok 2007/2008.

18 Podľa článku 33 prvého pododseku smernice 2006/54 uplynula lehota na jej prebratie 15. augusta 2008.

19 Okrem toho podľa článku 34 ods. 1 tejto smernice sa smernica 76/207 zrušuje s účinnosťou od 15. augusta 2009.

20 Ustanovenia uplatniteľné *ratione temporis* na skutkový stav sporu vo veci samej preto nie sú ustanovenia smernice 2006/54, ale ustanovenia smernice 76/207.

21 Podľa článku 1 ods. 1 smernice 76/207 je jej účelom uviesť v členských štátoch do platnosti zásadu rovnakého zaobchádzania s mužmi a so ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky.

22 Článok 3 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice zakazuje akúkoľvek priamu alebo nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia vo verejnom alebo súkromnom sektore vrátane verejných orgánov, v súvislosti s podmienkami prístupu k zamestnaniu, samostatnej zárobkovej činnosti alebo k povolaniu vrátane výberových kritérií a podmienok náboru.

23 Z toho vyplýva, že smernica 76/207 sa vzťahuje na osobu uchádzajúcu sa o zamestnanie, vrátane výberových kritérií a náborových podmienok na toto pracovné miesto (pozri analogicky rozsudok z 28. júla 2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, bod 34).

24 To je prípad osoby, ktorá rovnako ako pani Kalliriová predloží žiadosť o účasť na prijímacích skúškach na policajnú školu členského štátu.

25 Právna úprava dotknutá vo veci samej tým, že stanovuje, že osoby s telesnou výškou nižšou ako 1,70 m sa nemôžu zúčastniť prijímacích skúšok na grécku policajnú školu, tak ovplyvňuje podmienky prijímania týchto pracovníkov do zamestnania a preto ju treba považovať za právnu úpravu

zavádzajúcu pravidlá týkajúce sa prístupu k zamestnaniu vo verejnom sektore v zmysle článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 76/207 (pozri analogicky rozsudky z 13. novembra 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, bod 30, a z 15. novembra 2016, Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, bod 25).

26 Z toho vyplýva, že spor, akým je spor, ktorý prejednáva vnútroštátny súd, patrí do vecnej pôsobnosti smernice 76/207.

27 Treba preto preskúmať, či právna úprava dotknutá vo veci samej zavádza diskrimináciu zakázanú touto smernicou.

28 V tejto súvislosti treba konštatovať, že táto právna úprava zaobchádza s uchádzačmi o prijímacie skúšky na policajnú školu rovnako bez ohľadu na ich pohlavie.

29 Uvedená právna úprava tým teda nezavádza priamu diskrimináciu v zmysle článku 2 ods. 2 prvej zarážky smernice 76/207.

30 Táto právna úprava však môže zavádzať nepriamu diskrimináciu v zmysle tohto článku 2 ods. 2 druhej zarážky.

31 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora ide o nepriamu diskrimináciu, keď pri uplatnení vnútroštátneho opatrenia, a to aj napriek jeho neutrálnej formulácii, dochádza v skutočnosti k znevýhodneniu omnoho väčšieho počtu žien ako mužov (pozri najmä rozsudky z 2. októbra 1997, Kording, C-100/95, EU:C:1997:453, bod 16, a z 20. júna 2013, Riežniece, C-7/12, EU:C:2013:410, bod 39).

32 V prejednávanej veci vnútroštátny súd vo svojom rozhodnutí sám konštatoval, že oveľa väčšie množstvo žien ako mužov má výšku nižšiu ako 1,70 m, takže uplatnením tejto právnej úpravy budú, pokiaľ ide o účasť na prijímacích skúškach na školy pre policajných úradníkov a príslušníkov gréckeho policajného zboru, ženy výrazne znevýhodnené oproti mužom. Z toho vyplýva, že právna úprava dotknutá v spore vo veci samej zavádza nepriamu diskrimináciu.

33 Z článku 2 ods. 2 druhej zarážky smernice 76/207 však vyplýva, že takáto právna úprava nezavádza nepriamu diskrimináciu zakázanú touto smernicou, pokiaľ je objektívne zdôvodnená legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a potrebné.

34 Aj keď prináleží vnútroštátnemu súdu určiť, či takéto dôvody existujú, Súdny dvor, ktorý bol požiadaný poskytnúť užitočné odpovede, však má právomoc poskytnúť také informácie, ktoré umožnia tomuto vnútroštátnemu súdu rozhodnúť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. marca 2005, Nikoloudi, C-196/02, EU:C:2005:141, body 48 a 49).

35 V prejednávanej veci grécka vláda tvrdí, že právna úprava dotknutá vo veci samej má za cieľ umožniť účinné plnenie úloh gréckej polície a že disponovanie určitými osobitnými fyzickými schopnosťami, akou je aj minimálna telesná výška, predstavuje primeranú a potrebnú podmienku na dosiahnutie tohto cieľa.

36 Treba pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že snaha zabezpečiť operačnú pripravenosť a riadne fungovanie služieb polície tvorí legitímny cieľ [pozri, pokiaľ ide o článok 4 ods. 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79), ktorej štruktúra, ustanovenia a cieľ je veľmi podobný štruktúre, ustanoveniam a cieľu smernice 76/207, rozsudky z 13. novembra 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, bod 44, a z 15. novembra 2016, Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, bod 38].

37 Z tohto dôvodu treba overiť, či požiadavka minimálnej telesnej výšky, akou je požiadavka stanovená v právnej úprave dotknutej vo veci samej, je primeraná na zabezpečenie realizácie cieľa sledovaného touto právnou úpravou a či nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

38 V tejto súvislosti hoci je pravda, že výkon policajných úloh týkajúcich sa ochrany majetku a osôb, zatýkanie a zadržiavanie páchateľov trestných činov, ako aj preventívne hliadky môžu vyžadovať použitie fyzickej sily a to vrátane osobitnej fyzickej spôsobilosti, nič to nemení na skutočnosti, že niektoré úlohy polície, akými sú pomoc občanom alebo riadenie dopravy, zjavne nevyžadujú náročnú fyzickú námahu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. novembra 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, body 39 a 40).

39 Okrem toho za predpokladu, že všetky úlohy vykonávané gréckou políciou vyžadujú osobitnú fyzickú spôsobilosť, nezdá sa, že by táto spôsobilosť bola nevyhnutne spojená s dosiahnutím minimálnej telesnej výšky a že nižšie osoby ju prirodzene nemajú.

40 V tomto kontexte možno najmä zohľadniť skutočnosť, že do roku 2003 grécka právna úprava požadovala na účely účasti na prijímacích skúškach na školy pre policajných úradníkov a príslušníkov gréckeho policajného zboru odlišnú minimálnu telesnú výšku pre mužov a ženy, keďže pokiaľ išlo o ženy, bola požadovaná minimálna telesná výška určená na 1,65 m namiesto 1,70 m stanovenej pre mužov.

41 Okolnosti, ktoré uviedla pani Kalliriová, že pokiaľ ide o grécke ozbrojené sily, políciu v prístavoch a pobrežné hliadky, požaduje sa odlišná minimálna telesná výška pre ženy a mužov, a že pri ženách sa požaduje minimálna telesná výška 1,60 m, sa zdajú rovnako relevantné.

42 V každom prípade cieľ sledovaný právnou úpravou dotknutou v spore vo veci samej možno dosiahnuť menej znevýhodňujúcimi opatreniami pre osoby ženského pohlavia, akými sú predbežný výber uchádzačov o prijímacie skúšky na školy pre policajných úradníkov a príslušníkov policajného zboru založený na osobitných skúškach umožňujúcich overiť ich fyzické schopnosti.

43 Z toho vyplýva, že pod podmienkou overenia, ktoré prináleží vnútroštátnemu súdu, nie je uvedená právna úprava odôvodnená.

44 Za týchto podmienok treba na položenú otázku odpovedať tak, že ustanovenia smernice 76/207 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava v spore vo veci samej, ktorá podmieňuje účasť uchádzačov na prijímacích skúškach na policajnú školu tohto členského štátu, bez ohľadu na ich pohlavie, požiadavkou minimálnej telesnej výšky 1,70 m, keďže táto právna úprava oveľa viac znevýhodňuje osoby ženského pohlavia vo vzťahu k osobám mužského pohlavia, a keďže sa nezdá, že by uvedená právna úprava bola primeraná či potrebná na dosiahnutie legitímneho cieľa, ktorý sleduje, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

45 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Ustanovenia smernice Rady 76/207/EHS z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/73/ES z 23. septembra 2002, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava v spore vo veci samej, ktorá podmieňuje účasť uchádzačov na prijímacích skúškach na policajnú školu tohto členského štátu, bez ohľadu na ich pohlavie, požiadavkou minimálnej telesnej výšky 1,70 m, keďže táto právna úprava oveľa viac znevýhodňuje osoby ženského pohlavia vo vzťahu k osobám mužského pohlavia, a keďže sa nezdá, že by uvedená právna úprava bola primeraná či potrebná na dosiahnutie legitímneho cieľa, ktorý sleduje, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Podpisy